

עין משפט

נר מצוה

ו א מיי פ"א מהלכות מגילה הלכה ו:
ז ב ג ד ה מיי שם הלכה ד ה ו סנה עשין ד טוש"ע א"ח סי' תרפח סעיף ז:

רבינו חננאל

קורין אותה אלא בזמנה. ר' יהודה אליבא דמאן אי נימא אליבא דר' עקיבא אפי' בזמן הזה קורין אותה בי"א ובי"ב ובי"ג. והא תקנת אנשי כנה"ג הן. אלא ודאי ר' יהודה אליבא דרבנן ובזמן שהשנים כתיקנן וישראל שרוין על אדמתם מיהא קורין בי"א ובי"ב. תיובתא דר' יוחנן. איכא דאמרי א"ר [יוהנן] ז"ל המשנה דברי ר' עקיבא הן. אבל חכ"א בזמן הזה הואיל ומסתכלין (א) בה. האבינים מסתכלין בקריאת המגילה כי בעת קריאת המגילה מחלקין מעות פורים לעניים ומשלחין להן מתנות אין קורין אותה אלא בזמנה בי"ד תניא גמי הכי. רב אשי קשיא ליה ומי א"ר יהודה הכי אבל בזמן הזה הואיל ומסתכלין בה אין קורין אותה אלא בזמנה. והאי (ג) שאמר גאון ז"ל כך אנו שונין ומסתכנין. ופירש אם השנים כתיקנם שיכולין ישראל להעמיד תהותיהן ואין עליהן סכנה (ג) אין קורין אותה אלא בזמנה. אבל אנו כך שנינו. א"ר יהודה אימתי מקום שנכנסים בב' ובה' אבל מקום שאין נכנסים אין קורין אותה אלא בזמנה. מקום שנכנסים בב' ובה' מיהא קרינן בי"א ובי"ב ואפי' בזמן הזה. ושמיע ליה לרב אשי דאיכא מאן דתני לה לברייתא כר' יוסי בי"ר יהודה (ז) דוקא הוא דלא תקשי לך דר' יהודה אדר' יהודה: כרכין המוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בט"ו. ואקימנא בגמ' פרידס. כתיב הכא על כן היהודים הפרזים היושבים בערי הפרזות עושים את יום ארבעה חם. וכתיב התם לבד מערי הפרזי. מה להלן דכתיב הפרזי וקרי להני פרזי ומוקפות חומות דבהיהודן מימות יהושע בן נון כמו הגן קורין בט"ו. ואימא מוקפין חומה קורין בי"ד וט"ו. ופרקינן אי הוה כתיב את יום ד"ד וט"ו כדקא אמרת. השתא כתיב את יום ארבעה עשר ואת יום חמשה עשר. שמעינן הני בי"ד והני בט"ו לית מאן דעביד ב' ימים לכל^[פ] מקום ומקום וימו יום אחד. תוב ליכא למימר דמוקפין אי בעו בי"ד אי בעו בט"ו דהא פדשינן לעיל מדכתיב ומניחן דייקנין דכל חד בזמנו. וזמנו של זה לא זמנו של זה. כלומר אין הפרזים קורין בט"ו ולא המוקפין בי"ד. ואומרי^[פ] בי"ג כלומר מוקפין אי בעו בט"ו אי בעו בי"ג. ופרקינן כשושן מה שושן אע"ג דלא מוקפת חומה מימות יהושע בן נון היא מיהא כיון דהיא מוקפת חומה קרו בט"ו אף כל שהיא מוקפת חומה קרו בט"ו. ואיתקש זכירה לעשייה דכתיב והימים האלה נזכרים ונעשים. מתני' דלא כר' יהושע בן קרחה דתני מוקפין חומה מימות אחשורוש קורין בט"ו

ועוד
דאמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך כו'. השתא סלקא דעתך דמנלפך מיירי בסתומות ותימיה דזמנסכת שבת פרק הצונה (דף קד. ושס) משמע איפכא מדקאמר התם בשלמא פתוח ועשאו סתום עליווי עלייה דאמר רב חסדא כו' אלא סתום ועשאו פתוח גרועי גרעיה דל"ר ירמיה מנלפ"ך [זופים אמרוס] אלאמא מנלפ"ך איירי צפתותות ואור"י דגמ' [דשבת] מסיק ליה וקתני דידע מתחילה מילמיה דרב חסדא וגם איירי ליה מעיקרלא צפתותות הולךך להעמיד מנלפ"ך צפתותות ולא תקשה דרב חסדא והכל ה"ק ותסבירא והכתיב אלה המלות והן קושיא איתומב צין צפתותות צין צפתותות ועוד את"ל דצפתותות איירי אכתי^[פ] תקשה והאמר רב חסדא מ"ס וסמ"ך וכו' וכן פיר'ת וז"ל שהגיה בספר הישר מנלפ"ך זופים אמרוס כמו קול זופין (ישעיה נב) נציאים. זופים מהר אפרים (שמואל ב 6)^א ממאחיס נציאים (מלפוס^[פ]) שעמדו להם לישראל והיו זופים הללו לאחר ששרף אמון את המורה^ב ומשום לשון נופל על הלשון נקרא מנלפ"ך בלשון זופין ותסבירא והכתיב אלה המלות ועוד והאמר רב חסדא מ"ס וסמ"ך שבלותות וכו' ומשני אין מהוי הוי ולא קשיא מידי דרבי ירמיה מוקי לה צפתותות וכי מטי צמגילה פריך מהא דרב חסדא דהכי אורמיה זיל הכא קא מדחי ליה מאלה המלות נמי פריך ומשני שפיר ומתוך הסוגיא דמגילה ושבת מוכח תרוייהו ורבי ירמיה קאמר מנלפ"ך זופים אמרוס אפתותות ואסתומות וכדמסיק הש"ס^ב:

מצטלין

דאמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך כו'. השתא סלקא דעתך

דמנלפך מיירי צפתותות ותימיה דזמנסכת שבת פרק הצונה (דף קד. ושס) משמע איפכא מדקאמר התם בשלמא פתוח ועשאו

סתום עליווי עלייה דאמר רב חסדא כו' אלא סתום ועשאו פתוח

גרועי גרעיה דל"ר ירמיה מנלפ"ך

ומוקים לה לברייתא כר' יוסי בר יהודה ומי אמר ר"י בזמן הזה הואיל ומסתכלין בה אין קורין אותה אלא בזמנה ורמינהי ^א א"ר יהודה "אימתי מקום שנכנסין בשני ובחמישי אבל מקום שאין נכנסין בשני ובחמישי אין קורין אותה אלא בזמנה מקום שנכנסין בשני ובחמישי מיהא קרינן ואפילו בזמן הזה ומוקים לה לברייתא כרבי יוסי בר יהודה ומשום דקשיא ליה דרבי יהודה אדר' יהודה מוקים לה לברייתא כרבי יוסי בר יהודה רב אשי שמיע ליה דאיכא דתני לה כרבי יהודה ואיכא דתני לה כרבי יוסי בר יהודה ומדקשיא ליה דרבי יהודה אדרבי יהודה אמר מאן דתני לה כרבי יהודה לאו דווקא מאן דתני לה כרבי יוסי בר יהודה דווקא: כרכים המוקפים חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר וכו': מנהגי מילי אמר רבא ^א דאמר קרא ^א על כן היהודים הפרזים היושבים בערי הפרזות וגו' מדפרזים בארבעה עשר מוקפין בחמשה עשר ואימא פרזים בארבעה עשר מוקפין כלל כלל^א לא ולא ישראל ניגהו ועוד מהודו ועד כוש כתיב ואימא פרזים בארביסר מוקפין בארביסר ובחמיסר בדכתיב ^א להיות עושים את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום חמשה עשר [בו] בכל שנה אי הוה כתב את יום ארבעה עשר וחמשה עשר כדקאמרת השתא דכתיב את יום ארבעה עשר ואת יום חמשה

ואוקי לה להך ברייתא.
לעיל כרבי יוסי בר יהודה: אימתי. מקדימים: מקום שנכנסים כו'. צמקוס שבת דין קצוע והכפרים נכנסים שם ליום הדין כשיש להם הרביע: אבל מקום שאין נכנסין. דהך הקדמה לאו קולא היא לכפרים אין קורין אותה אלא צמנה: משום דקשיא ליה כו'. צתמיה: הפרזים. עיר שאין לה חומה ומתוך כך ישיבתה נפוך ופרזו ומרוסקין משכונה לשכונה: מוקפין בט"ו. שהרי שני ימים כותבין שם ומדקצע י"ד לפרזים שדייה ט"ו למוקפין: כ"ג כ"ג כ"ג כ"ג. ותמשה עשר דכתיב צמגילה שדייה לשון דרך שנתו צו צעת הנס: מהודו ועד כוש כתיב. שקיבלו עליהם פורים דכתיב וישלח ספרים^א לכל מדינות המלך אשורוש וגו' לקיים עליהם ואע"ג דלא כתב הודו וכוש זהאי קרא כיון דכתיב צלל מדינות המלך אשורוש הכי מהודו ועד כוש: בדכתיב להיות עושים. מסקנא דקושיא היא ולא מירוצא הוא: ואימא פרזים בי"ד. דהא קצעיניהו קרא אצל מוקפין דלא קצעיניהו קרא אי צעו צארציסר ליקרו אי צעו צממיסר ליקרו: ואימא מוקפין בי"ג. וקרא דכתיב צתמשה עשר לשון הוא דקצע דרך שעשו צט"ו צטנה ראשונה: ומשני בשושן. כיון דלא רמו לך הכתוב זמן המוקפין אימת הוא ואשכחן שושן שעשו צט"ו מסתברא שאותו היום שיר למוקפין: אשכחן עשייה. דמשתה ויוס טוב שמהל לפרזים צ"ד ומוקפין צט"ו: זכירה. קריאת המגילה: מנלן. שנקצע להם זמן לפרזים צארצעה עשר הא זהאי קרא דעל כן היהודים הפרזים היושבים בערי הפרזות עושים את יום ארצעה עשר וגו' עשייה הוא דכתיב: איתקש זכירה לעשייה. הלכך זמן אחד להם: ובתיב התם. צביאת הארץ צימי משה ויהושע לצד מערי הפרזי הרבה מאל: מה להלן מימות יהושע. ולא גרסינן מה להלן מוקפין חומה מימות יהושע דהא פרזים לאו מוקפין חומה מינו: אף באן מימות יהושע. אף פרזים האמור כאן צמעשה המן צפרזי דיהושע קאמר ואע"ג דלאחר כן נעשה מוקף הוי פרזים לענין מגילה: פרזי פרזי. לא גמיר^א גזירה שזה מרביע ואין אדם דן גזירה שזה מעגלמו^א אלא אם כן קיבלה מרבו: הכי קאמר א"א שושן דעבדה במאן. אי ילפינן הך גזירה שזה היאך עשו אותן שצושון צט"ו הא פרזי הוא ולא ידעינן זה שהוקפה מימות יהושע: הוא"ל ונעשה בה נס. שניתן להם גס מחר לעשות כדת היום להרוג צשונאיהם שני ימים על כרחן לא נחו עד ט"ו וכן קצעהו לדורות: מדינה ומדינה עיר ועיר. גצי זכירה ועשייה כתיב והימים האלה נזכרים ונעשים וגו' משמע מדינה ומדינה כמנהגה ועיר ועיר כמנהגה למדנו שיש מנהג חלוק צמדינות ומנהג חלוק צעיירות לחלק צין שושן לשאר עיירות ואע"פ שאף היא צכלל פרזים הוקצעה צט"ו: הכי גרפינן אלא לר' יהושע כן קרחה בשלמא מדינה ומדינה לחלק צין מוקפין

חומה מימות אחשורוש לשאין מוקפין מימות אשורוש^א: עיר ועיר למאי. הכי כל הפרזים שוין וכל המוקפין שוים ואין חילוק צין עיר ועיר: ובר' יהושע בן לוי. וצחלוק לא איירי כלל אלא ה"ק כל עיר ועיר הסמוך למדינה שמהל כמותה: נידון כדרך. וקורין צט"ו הסמוך אע"ג שאינו נראה נראה אע"פ שאינו סמוך הכי מפרש לקמן^ב: עד כמה. חשיב לה סמוך: מנצפ"ך. כפל אותיות: צופים אמרום. נציא הדורות: צנס

שנוסף בנוסח הכתי" (דק"ם עיי"ש): [כ ס"א נמי (גליון): [ג צ"ל צופים] (גליון): [מ שנוסף בנוסח הכתי" (דק"ם עיי"ש): [כ ס"א נמי (גליון): [ג צ"ל צופים] (גליון): [מ ובכמה כתי" הגי' מוקפין דידהו (ועי' ר"ח): [ג צ"ל ואימא: [ס ובכמה כתי" הגי' מוקפין דידהו (ועי' ר"ח): חשק שלמה על רבינו חננאל

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

ב:

מסורת הש"ס

עם הוספות

א [לקמן דף ז: ה.].
ב [צ"ק סה: ע"ו נב:].
ג לעיל ע"א לקמן ד:
ד [לקמן יז. ס] [לקמן ג:].
ו [פסחים מו.].
ז [שבת קד.].
ח [יומא פ. ממורה טו.] תו"כ סוף בחוקות, ט פסחים דף סו. י [לקמן דף יד.].
ק סנהדרין קג: ע"ש,
ל [ועי' מוספות שבת קד. ד"ה גרועין].

הגהות הגר"א

[א] [ב] גמ' (מוקפת חומה).
מל"מ [ט] [וכן מתקן (ש"ס): [ג שם דעבדא. רש"ס קו עליו למתקן:

תורה אור השלם

א על כן היהודים הפרזים היושבים בערי הפרזות עושים את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום חמשה עשר בו ככל שנה ושנה: [אסתר ב. כא]

ג לקים את ימי הפרים האלה במונחים באשר קים עליהם מרדכי היהודי ואסתר המלכה (באשר קימו על נפשם ועל זרעם דברי הצלות וצחקם): [אסתר ב. לא]

ד והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר ומי הפזרים האלה לא יעברו מתוך היהודים ויזכרם לא יסוף מלמעם: [אסתר ב. חח]

ה כל אלה ערים בצרת חזקה גבהה דלתים וקריח לבד מערי הפרזי הרבה מאד: [דברים ג. ה]
ו אלה המצות אשר צוה יי את משה אל בני ישראל בחר סיני: [ויקרא כו. יד]

ליקומי רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

הגהות וצינונים

א [גי' רי"ף רב] (גליון): [ג נדצ"ל כלל ובכ"ג: [ג בכתי" נוסף ואימא מוקפין בתליסר (וכ"ה ברש"י): [ד תוספתא פ"א ושם אי' רבי יהודה ב"ק] (גליון): [ס בכתי" הגידסא כתיב הכא היושבים בערי הפרזות, וכ"ה ישר מאד (דק"ס): [ו בכתי" אנן הכי קאמרין: [ז בכתי" וראשונים הגי' אלא קרא יתירא הוא לבדריב"ל דאמר רבי"ל כך וכו' (ועיין ר"ח): [ט יש להוסיף וישלח ספרים וגו' בכל מדינות [אסתר ט. כ-כא] (רש"ש): [ט בכתי" נוסף להך גז"ש: [ן כך היא הגי' בכתי" (ועי' מהר"ן חיות), ורש"י בגידסו בא למחוק שפת יתר בכתי" אלא כל מקום:

א [עין צנור ערך סלל א.].
ב הרמב"ן מנלמחות כתב דזה הלשון וזו היא גירסתו של רבינו האי גאון ז"ל.
ג ספר אצל צמנ שסוי מסתנין שחלל צמיסין אין קורין סי. וכ"ה בחי"ף ז"ל.
ד נראה דספר ז"ל ומתקשיא ליה דר"י אדר"י אמר מאן דתני לה כר"י צרי' דוקא וכו'.
ה נראה דז"ל אלא נאמר מדינה ומדינה ואשמעינן לכל הסמוך וכו':

מסורת הש"ס עם הוספות

(א) נדרים לו: (ב) מו"ק כח: וע"ע סנהדרין דף צדג: (ג) נעי' מוס' צ"ק דף ג: ד"ה כדמתרגס]. (ד) פסהלרין דף גג:]. (ה) [סס 75]. (ו) עיין לקמן טו. וברש"י לקמן דף יד. ד"ה נבואה, (ז) פסהלרין ספ ע"ע]. (ח) סנהדרין דף מד. (ט) עירובין סג: [פסהלרין סס]. (י) וע"ע סנהדרין דף מד. תורה חיישנין, (ס) דברים לג ד, (ל) עי' ב"ק פב: סוטה מט:; (מ) נועי' מוס' עירובין סג: דגסוי וילך ע"ע חגור"צ כאן אות יג ובעירובין שם, (נ) נועי' מוס' שנת קכת. ועירובין טו: ד"ה כחמינה ונמו"ק ת. ד"ה נקפא ולקמן כ. ד"ה דכמיז ונמוות מד: ד"ה מנחחס].

גליון הש"ס

גמ' שכחום וחזרו ויסדרום. לקמן יח ע"א סוכה מד ע"א: שם אונקלוס הגר אמרו. עי' ירושלמי דמסכתין פ"א הלכה ט: שם כמספדא דאחאב. עי' צ"ק יז ע"א מוד"ה והלא: רש"י ד"ה ויקראו בו בספר עזרא כתיב. עי' סוכה יז ע"א ברש"י ד"ה לאו ההר ומ"ש שס: תוס' ד"ה מבטלין בו והלא אחר בו. עי' פסקי מוס' ערכין אות יט:

ליקוטי רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

תורה אור השלם

(א) אלה המצות אשר צוה יי את משה אל בני ישראל בְּהַר סיני: [ויקרא כז לד]

(ב) וַיִּקְרָאוּ בַּסֵּפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים מִפְּרֹשׁ וְשׁוֹם שֶׁכֵּל וַיְבִינּוּ בַּמִּקְרָא: [נחמיה ח, ח]

(ג) ביום ההוא יגדל המספד בירושלים במספד הדרדומין בבקעת מגדון: [זכריה יב, יא]

(ד) וראיתי אני דניאל לבדי את המִּקְרָא והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המִּקְרָא אֲבָל חֲרָדָה גְּדֹלָה נִפְלָא עֲלֵיהֶם וַיִּבְרְחוּ בַּחֲבָא: [דניאל יז]

(ה) והמים האלה נזפרים ונעשים ככל דור ודור משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים ויזכרם לא יסורם מן העם: [אסתר ט, כח]

(ו) ויהי בְּהִיּוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירֵיחוֹ וַיֵּשֶׁא עֵינָיו וַיֵּרָא וַהֲגָה אִישׁ עֹמֵד לְגִנְדוֹ וַחֲרָבוֹ שְׁלֹפָה בְּיָדוֹ וַיִּלָּךְ יְהוֹשֻׁעַ אֵלָיו

וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלָנוּ אִתָּהּ אִם לְצָרֵינוּ: וַיֹּאמֶר לֹא כִּי אֲנִי שָׂר צָבָא יי עֲתָה בָּאתִי וַיַּפֵּל יְהוֹשֻׁעַ אֶל פְּנָיו אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ וַיֹּאמֶר לוֹ מָה אֲדֹנִי מְדַבֵּר אֵל עַבְדּוֹ: [יהושע ח, יג-יד] (ז) וַיִּשְׁמָעוּ הָעָם אֶת כָּל הַפְּחָזָה אֲשֶׁר מִצָּפוֹן לְעִיר וְאֶת עֲקֵבוֹ מִמֶּם לְעִיר וַיִּלָּךְ יְהוֹשֻׁעַ בְּלִילָה הַהוּא בְּתוֹךְ הָעָמָק: [יהושע ח, יג] וַיִּשְׁלַחֵם יְהוֹשֻׁעַ וַיִּלְכּוּ אֶל הַמַּעְרֵב וַיִּשְׁבּוּ בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין הָעִי מִיָּם לְעִי וַיִּלְךְ יְהוֹשֻׁעַ בְּלִילָה הַהוּא בְּתוֹךְ הָעָם: [יהושע ח, ט]

בנם היו עומדין. שהימה חקיקתן משני עצריהן הלך שאר אומות יש להן מקום דצק אלא מ"ם וסמ"ך היתה צאיר (ודוקא כסמומייס) ^{[?] ו} ואפשר היה לו לתוך הק (צרייתא ^[?]) דרצ חסדא כסמומין וכי אחרמר

הך דרצי ירמיה כסמומין והכי מוכח כפרק הצונה כמסכת שבת אלא

הא פריך ^[?] לה מילתא דשויה לתרוייהו: ^[?] מהוה הוו בו. ואורמא דסוגיא

דגמ' (להקשות) ^[?] דצר שאינו עד לטרת ומעמידה על צורייה מפי רצי ע"כ: ש"א ירבו מחלוקת. לפרש מקראות הסמומיס: קיז משיה. כספר דניאל: ויקראו בספר תורת ^[?] האלהים וגו'. ° כספר עזרא כמיז: זה מקרא. לשון עצרי של חומש: הפסוקים. היאך נפסקין: פיסקי הפעמיים. הנגינות קרייין טעמיס: א"למ"א תרגומא דהאי קרא בו. שלא מלינו ככל המקרא הספד להדדרימון כצקעת מגידו ויונתן תרגמו לשני הספידות הדדרימון כרמות גלעד (מלכים א כז) ויאשיהו כצקעת מגידו כדמפרש

כספר מלכים (ז כג): דאינהו נביאי. שנתנצלו לישראל כשליחותו של מקום והוא לא נשתלח לישראל כשום נצואה: מאי טעמא איבישיתו. דכמיז כקרא אצל חרדה גדולה נפלה עליהם ויצרתו כהנצח: מו"ייהו. שר של כל אדם למעלה: ל"גישוף. ילג: וישראל במעמדן. עומדין על תמידי לצור כשעת הקרנ ^[?] כדמתן כמסכת תענית (דף כו.) תשמרו להקריצ לי כמועדו היאך שומר ^[?] אס אינו עומד על גציו תיקנו נציאים הראשונים כ"ד משמרות על כל משמר ומשמר היה מעמד כו: והיכי עביד הכי. שהשמוחה לו דכמיז ויפול על פניו וישתחו: אמש ביט"לתם בו. כתשובה ^[?] שהשיצ עמה צאתי אנו למדין מחלת דצרי ^[?] המלאך האשימן כשני דצרים אמש כלומר כשהעריצ היום היה לכם להקריצ תמיד הערצ וצטלתם אותו ונשתהיטם כמארצ העיר חנס שאין זמן מלחמה כלילה [משמחשך]: ועכשיו. שהוא לילה היה לכם לעסוק כמורה שהרי אינסם נלחמים כלילה: עתה באתי. על של עכשיו: מיד וילין יהושע ב"ל"ה ההוא בתוך העמק. לא צאיתו הלילה כמיז אלא כלילה שצר על העי והכי קאמר מיד חזר יהושע מדצרי וכשנצא לילה אחר כמזכור עסק כמורה: הא

בנם היו עומדין. שהימה חקיקתן משני עצריהן הלך שאר אומות יש להן מקום דצק אלא מ"ם וסמ"ך היתה צאיר (ודוקא כסמומייס) ^{[?] ו} ואפשר היה לו לתוך הק (צרייתא ^[?]) דרצ חסדא כסמומין וכי אחרמר

בנם היו עומדין אין מהוה הוו ולא הוו ידעי הי באמצע תיבה והי בסוף תיבה ואתו צופים וחקינו פתוחין באמצע תיבה וסתומין בסוף תיבה סוף סוף ^[?] ° אלה המצות שאין נביא עתיד ^[?] לחדש דבר מעתה אלא ° שכחום וחזרו ויסדרום וא"ר ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא תרגום של תורה ° אונקלוס הגר אמרו מפי ר' אליעזר ור' יהושע תרגום של נביאים יונתן בן עוזיאל אמרו מפי חגי זכריה ומלאכי ונודעוזה ^[?] ארץ ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה יצתה בת קול ואמרה מי הוא זה שגילה סתריי לבני אדם עמד יונתן בן עוזיאל על רגליו ואמר אני הוא שגיליתי סתריך לבני אדם גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא אלא לכבודך עשיתי שלא ירבו מחלוקת בישראל ועוד ביקש לגלות תרגום של כתובים יצתה בת קול ואמרה לו דיך מ"ט משום דאית ביה קץ משיח ותרגום של תורה אונקלוס הגר אמרו והא ^[?] אמר רב איקא בר אבין אמר רב חננאל אמר רב מאי דכתיב ^[?] ויקראו בספר תורת ^[?] האלהים מפורש ושום שכל ויבינו במקרא ויקראו בספר תורת ^[?] האלהים זה מקרא מפורש זה תרגום ושום שכל אלו הפסוקין ויבינו במקרא אלו פיסקי טעמים ואמרי לה אלו המסורת שכחום וחזרו ויסדרום מאי שנא דאורייתא ^[?] דלא אודעוזה ואדנביאי אודעוזה דאורייתא מיפרשא מל"תא דנביאי איכא מילי דמיפרשן ואיכא מילי דמסתמן ° דכתיב ^[?] ביום ההוא יגדל המספד בירושלם כמספד הדדרימון בבקעת מגידון ^[?] ואמר רב יוסף ^[?] אלמלא תרגומא דהאי קרא לא ידענא מאי קאמר ביומא ^[?] ההוא יסגי מספדא בירושלים ° כמספדא דאחאב בר עמרי דקטל יתיה הדדרימון בן טברימון ברמות גלעד וכמספדא דיאשיה בר אמון דקטל יתיה

פרעה חגירא בבקעת מגידו ^[?] ^[?] וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם ויברחו בהחבא מאן נינהו אנשים ^[?] אמר ר' ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא זה חגי זכריה ומלאכי ^[?] אינהו עדיפי מיניה ואיהו עדיף מינייהו אינהו עדיפי מיניה

דאינהו נביאי ואיהו לאו נביא ^[?] איהו עדיף מינייהו דאיהו חזא ואינהו לא חזו וכי מאחר דלא חזו מ"ט איבעיתו אע"ג דאינהו לא חזו מזליה חזי מאי תקנתיה ° ליקרי ק"ש ואי קאים במקום הטנופת לינשוף מדוכתיה ארבע גרמידי ואי לא ^[?] לימא הכי עיזא דכי טבחי שמינא מינאי: והשתא דאמרת ^[?] מדינה ומדינה ועיר ועיר לדרשה ^[?] משפחה ומשפחה למאי אתא אמר רבי יוסי בר חנינא להביא משפחות כהונה ולויה שמבטלין עבודתן ובאין לשמוע מקרא מגילה דאמר רב יהודה אמר רבי ° כהנים בעבודתן ולוים בדוכנן וישראל במעמדן כולן מבטלין עבודתן ובאין לשמוע מקרא מגילה תניא נמי הכי כהנים בעבודתן ולוים בדוכנן וישראל במעמדן כולן מבטלין עבודתן ובאין לשמוע מקרא מגילה מכאן סמכו של בית רבי שמבטלין תלמוד תורה ובאין לשמוע מקרא מגילה קל וחומר מעבודה ומה עבודה שהיא חמורה ^[?] מבטלינן תלמוד תורה לא כל שכן ועבודה חמורה מתלמוד תורה והכתיב ° ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא והנה איש עומד לגנדו [וגו'] וישתחו (לאפיו) ^[?] והיכי עביד הכי והאמר רבי יהושע בן לוי אסור לאדם שיתן שלום לחבירו כלילה חיישינן שמא שד הוא שאני התם דאמר ליה כי אני שר צבא ה' ודלמא משקרי ^[?] גמירי דלא מפקי שם שמים לבטלה ^[?] אמר לו אמש בטלתם תמיד של בין הערבים ועכשיו בטלתם תלמוד תורה אמר לו על איזה מהן באת אמר לו ° עתה באתי מיד ° וילין ^[?] יהושע כלילה ההוא בתוך העמק אמר רבי יוחנן

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

ג. מבטלין כהנים מעבודתן לשמוע מקרא מגילה. וקשה אמאי מצטלין ° והלא אחר הקריאה יש הרצה שהות לעבודה

ויש לומר דכיון דמשהליר היום היו זמן עבודה והס מניחין אותה כשציל הקריאה משום הכי קרי ליה ציטול וא"ת ויעשו עבודתן מיד ואחר כך יקראו המגילה לצדם וי"ל דטעו לקרות עם הצנור משום דהוי טפי פרסומי ניסא:

חיישינן שמא שד הוא. פירש ריצי"א דדוקא חוץ לעיר [היכא דשכיחי מויקין] כגון כשדה וכלילה וכן היה יהושע צר על יריחו כשדה רחוק ממחנה ישראל אצל כמקום שצני אדם מו"יין אין לחוש דל"ל כ אדם שאמר לנו [כלילה צעיר] כחצו גט לנאשתי היכי כחצינן נישוש שמא שד הוא [ולא נכחז] עד דנחמו ליה כצואה דצטואה ולא אשכחן דפריך ליה גמרא אלא גצי מי שהושלך כצור פרק התקצול (גיטין דף סו. וס"ו):
אמש בטלתם תמיד של בין הערבים. קשה אמאי כטלוהו כשלמא תלמוד תורה כטלו לפי שהיו צרים על העיר כל ישראל אצל הכהנים אמאי לא היו מקריצים התמיד וי"ל לפי שהארון לא היה צמקומו כדאמר פרק הדל (עירובין דף סג:.) והכהנים נושאין את הארון וא"ת והיכי משמע ליטנא דקרא דכטלו התמיד ותלמוד תורה ויש לומר דה"פ מדקאמר הלנו חמה הכי קאמר כשציל תלמוד תורה צאת דכמיז ^[?] תורה כזה לנו אס לזרינו או כשציל הקרצנות שמגינים עלינו מזרינו ^[?]:

עתה באתי. פי' ריצי"ן על תלמוד תורה צאתי דכמיז ציה ועמה כחצו לכס [את] השירה הואת (דצריס לא): ^[?] **וילין יהושע ב"ל"ה** ההוא בתוך העמק. לא כמיז כהאי קרא קן אלא כשצר על יריחו כמיז וילן כלילה ההוא כמך העס וכשצר על העי כמיז וילן ^[?] כלילה ההוא כמך העמק ודכן הש"ס הוא לקצר הפסוקים ולערצס יחד כמו ונתן הכסף וקס לו (ערכין דף לג.) ^[?]:

מלמד

הגהות וצינונים [א] בכת"י ובע"י נוסף הכתיב: [ב] בשבת הגידא גם כאן רשאי (כמו לעיל, רש"ש): [ג] בכת"י ובע"י באותה שעה נודעוזה א"י: [ד] צ"ל בתורת (רש"ש): [ה] צ"ל אדאורייתא (רש"ש), וכ"ה בכת"י ובע"י: [ו] בכת"י ובע"י נוסף כגון: [ז] צ"ל בעידנא (כת"י וע"י), וכ"ה בתרגום שם: [ח] שהיה דניאל מתלה עליהם שהוא ראה והמה לא ראו ומשני שהיו חזו"מ שהיו להם גדולה ממנו שהיו נביאים והם לא ראו זה היתה התמיה שלו (גליון): [ט] בכת"י ובע"י ארבע אמות ואי קאי בדוכתא מנוולתא לימא הכי: [י] [ערכין ד ע"א ושם איתא ר"י אמר שמואל] (גליון): [יא] בכת"י נוסף כותלמוד תורה: [יב] בכת"י מוקשר: [יג] [ערכין ד ע"א וישא עיניו וירא והנה איש עומד לגנדו] (גליון), ובקצת כת"י וראשונים וכ"ה בע"י הנוסח כאן וילן וירא והנה וגו' ויאמר לא כי אני שר צבא ה' עתה באתי. א"ל אמש כטלתם תמיד של בין הערבים ועכשיו כטלתם ת"ת. ועל איזה מהן באת. א"ל עתה באתי. כלומר על ת"ת שכלתם אותו עתה. הנה ת"ת חמור מעבודה ופרקינן התם גבי יהושע ת"ת דכל ישראל ולפיכך חמור מעבודה. אבל

הגהות וצינונים [א] בכת"י ובע"י נוסף הכתיב: [ב] בשבת הגידא גם כאן רשאי (כמו לעיל, רש"ש): [ג] בכת"י ובע"י באותה שעה נודעוזה א"י: [ד] צ"ל בתורת (רש"ש): [ה] צ"ל אדאורייתא (רש"ש), וכ"ה בכת"י ובע"י: [ו] בכת"י ובע"י נוסף כגון: [ז] צ"ל בעידנא (כת"י וע"י), וכ"ה בתרגום שם: [ח] שהיה דניאל מתלה עליהם שהוא ראה והמה לא ראו ומשני שהיו חזו"מ שהיו להם גדולה ממנו שהיו נביאים והם לא ראו זה היתה התמיה שלו (גליון): [ט] בכת"י ובע"י ארבע אמות ואי קאי בדוכתא מנוולתא לימא הכי: [י] [ערכין ד ע"א ושם איתא ר"י אמר שמואל] (גליון): [יא] בכת"י נוסף כותלמוד תורה: [יב] בכת"י מוקשר: [יג] [ערכין ד ע"א וישא עיניו וירא והנה איש עומד לגנדו] (גליון), ובקצת כת"י וראשונים וכ"ה בע"י הנוסח כאן וילן וירא והנה וגו' ויאמר לא כי אני שר צבא ה' עתה באתי. א"ל אמש כטלתם תמיד של בין הערבים ועכשיו כטלתם ת"ת. ועל איזה מהן באת. א"ל עתה באתי. כלומר על ת"ת שכלתם אותו עתה. הנה ת"ת חמור מעבודה ופרקינן התם גבי יהושע ת"ת דכל ישראל ולפיכך חמור מעבודה. אבל

הגהות וצינונים [א] בכת"י ובע"י נוסף הכתיב: [ב] בשבת הגידא גם כאן רשאי (כמו לעיל, רש"ש): [ג] בכת"י ובע"י באותה שעה נודעוזה א"י: [ד] צ"ל בתורת (רש"ש): [ה] צ"ל אדאורייתא (רש"ש), וכ"ה בכת"י ובע"י: [ו] בכת"י ובע"י נוסף כגון: [ז] צ"ל בעידנא (כת"י וע"י), וכ"ה בתרגום שם: [ח] שהיה דניאל מתלה עליהם שהוא ראה והמה לא ראו ומשני שהיו חזו"מ שהיו להם גדולה ממנו שהיו נביאים והם לא ראו זה היתה התמיה שלו (גליון): [ט] בכת"י ובע"י ארבע אמות ואי קאי בדוכתא מנוולתא לימא הכי: [י] [ערכין ד ע"א ושם איתא ר"י אמר שמואל] (גליון): [יא] בכת"י נוסף כותלמוד תורה: [יב] בכת"י מוקשר: [יג] [ערכין ד ע"א וישא עיניו וירא והנה איש עומד לגנדו] (גליון), ובקצת כת"י וראשונים וכ"ה בע"י הנוסח כאן וילן וירא והנה וגו' ויאמר לא כי אני שר צבא ה' עתה באתי. א"ל אמש כטלתם תמיד של בין הערבים ועכשיו כטלתם תלמוד תורה אמר לו על איזה מהן באת אמר לו ° עתה באתי מיד ° וילין ^[?] יהושע כלילה ההוא בתוך העמק אמר רבי יוחנן מלמד

עין משפט

נר מצוה

ה א מיי פ"א מהלכות מגילה הלכה א סמג עשין ד טור ש"ע א"ח סי' תרפז סעיף ב:

מגילה נקראת

רבינו חננאל

אמרום. כלומר האותיות הללו חכמים תקנום. ואקשינן ואלה המצות שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה ופרקינן לעולם מתוקנים היו וכן היה מסורת בידם מהנביאים להיות הפתוחים באמצע תיבה. והסתומים בסוף תיבה ושכחום וחזרו הצופים ויסדרום. והוא עוד אמר תרגום של תורה אונקלוס הגר אמרו מפי ר' אליעזר ור' יהושע כאשר למדו אותו כך לימדהו לאחרים. ושל נביאים יונתן בן עוזיאל אמרו כמו שהיה מסורת בידם של חכמים מפי חגי זכריה ומלאכי. ותרגום של כתובים נמנע מן השמים לגלותו משום דאית ביה קץ משיח. ואקשינן והא תרגום של תורה בימי עזרא הוה דכתיב (ויכתבו) [ויקראו] בספר תורת האלהים מפורש. ואמרין מפורש זה תרגום ושום שכל אלו פסוקים ויבינו במקרא זה פיסוק טעמים ואמרי לה אלו המסורת. ופרקינן אין תרגום מיהוה הוה בידיהו מקמי עזרא ושכחווהו רובא דאינשי ואתא אונקלוס ויסידיה למיקרי ביה בצבור. מיהו מילי דאורייתא מגלילין. כלומר רובן מפורשין הן אבל של נביאים מסותמין הן דהא לולי התרגום של זה הפסוק ביום ההוא יגדל המספד בירושלם כמספד הדרימון וגו'. לא הוינן ידעינן פירושא דהאי פסוקא ולפיכך נודעזע העולם שגילה הטעמים שהיו נעלמים. וראיתי אני דניאל לבדי המראה וגו'. מאן נינהו אנשים שהיו עמו זה חגי זכריה ומלאכי. ולמה נפלה חרדה גדולה עליהם. דאע"ג דאינהו לא חזו מזלייהו חזו: וכיון דמדינה ומדינה ^[?] (הוא) לדרשה הוא דאתיין כדארמין משפחה [ומשפחה] מאי דדשת בה ואסיקנא משפחות כהנים ולוים. וכדתניא כהנים המתעסקין בעבודתן ולוים בדוכנס וישראל במעמדן כולן מבטלין עבודתן ובאין לשמוע מקרא מגילה מיכן סמכו של בית ר' שמבטלין תלמוד תורה ובאין לשמוע מקרא מגילה אם הכהנים מבטלין עבודתן ת"ת לא כל שכן. ואקשינן וכי עבודה חמורה מדברי תורה והכתיב ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא והנה וגו' ויאמר לא כי אני שר צבא ה' עתה באתי. א"ל אמש כטלתם תמיד של בין הערבים ועכשיו כטלתם ת"ת. ועל איזה מהן באת. א"ל עתה באתי. כלומר על ת"ת שכלתם אותו עתה. הנה ת"ת חמור מעבודה ופרקינן התם גבי יהושע ת"ת דכל ישראל ולפיכך חמור מעבודה. אבל